

Justis- og beredskapsdepartementet (JD)
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Vår referanse: 13/02013-9
Arkivkode: M80
Saksbehandler: Kjell-Olav Gammelsæter
Deres referanse:
Dato: 14.02.2014

Høringssvar på Brannstudien

KS Bedrift oversender høringsuttale til «Brannstudien».

KS Bedrift organiserer over 500 selskaper med kommunalt eierskap innen ulike sektorer som havner, avfall, revisjon osv.

24 av medlemmene er interkommunale brann- og redningsvesen og tre er interkommunale 110-sentraler. Noen av medlemmene har også 110 sentral organisert internt i sitt brann- og redningsvesen. Medlemmene våre dekker ca 1,5 millioner innbyggere og 115 kommuner. De største medlemmene har budsjetter på rundt 200 mill i året, og flere har budsjetter på mellom 100 og 200 mill kroner.

KS Bedrift organiserer også 115 energiselskaper, kraftproduksjon, kraftomsetning og nettselskaper. Nettselskapene er DLE som har en viktig rolle i det forebyggende arbeidet mot brann. En stor del av brannene i Norge har årsak i feil med elektriske anlegg eller feil bruk av elektriske apparater. KS Bedrift er således den eneste organisasjonen som både organiserer brann- og redningsvesen og energiselskaper. Dette mener vi det må legges vekt på i vurderingene av høringsuttalen fra KS Bedrift.

Hovedpunkter

Hovedpunktene fra KS Bedrift kan oppsummeres slik:

- KS Bedrift går inn for modell 1 med noen presiseringer jf under.
- KS Bedrift mener at DLEs oppgaver og ansvar i forhold til brann- og redningsvesenet må utredes nærmere
- KS Bedrift ber regjering og Storting se på incentivordninger for å få til en god og smidig endringsprosess og bidrar gjerne med gode innspill
- KS Bedrift ber om at en ser på en større integrering mellom Sivilforsvaret og brann- og redningsvesenet
- KS Bedrift anbefaler at brann- og redningstjenesten organiseres etter IKS-loven
- KS Bedrift ber om at en ser nærmere på grenseoppgangen mellom kommunal finansiering (primære lokale og regionale oppgaver) og statlig finansiering (større nasjonale oppgaver) av brann- og redningstjenesten

Arbeidsgruppens anbefaling

Arbeidsgruppen som har laget Brannstudien har skissert tre alternative modeller til dagens organisering, men det blir lagt vekt på at antall brannstasjoner og mannskap skal være om lag som i dag. Til grunnlag for dette ligger også at en holder fast på utrykningstiden.

De tre modellene arbeidsgruppen skisserer er:

- Modell 1: Regionale brannvesen som følger fylkesgrensene 18/19 stk
- Modell 2: Regionale brannvesen – 30-40 stk
- Modell 3: Lokal organisering – mer lokalt samarbeid – ca 120 stk

Arbeidsgruppen anbefaler modell 1 og KS Bedrift slutter seg til den.

Bakgrunn for KS Bedrifts konklusjon

KS Bedrift var i 2012 med på å foreslå en helhetlig gjennomgang av brann- og redningsvesenet. Dette fordi denne tjenesten gjennom flere år har vært i sterk utvikling uten at det har vært noen helhetlig gjennomgang.

Utviklingen både på beredskap og den forebyggende siden gir brann- og redningsvesenet store utfordringer. Slik KS Bedrift ser det går endringene som har skjedd de siste tiårene når det gjelder brannvesenets **beredskapsansvar** langs tre akser:

- **Flere oppgaver.** I dag skal et brannvesen håndtere alt fra husbrann, oljesøl i skjærgården, klimahendelser, trafikkulykker med farlig gods osv.
- **Flere kompliserte oppgaver.** Det blir stadig flere tunneller og en opplever flere skarpe oppdrag. Brann i båt er et annet eksempel.
- **Redusert beredskap** i andre private og offentlige organisasjoner med beredskapsansvar. Eksempler er Heimevernet og Sivilforsvaret som har redusert antall mannskaper og andre ressurser. Dette gjør at det kan være krevende å få tak i kompetente mannskaper eksempelvis ved skogbrann eller oljesøl. Jf. KS rapport «Fremtidens brann- og redningsvesen» (vedlegg).

I tillegg er det flere utfordringer med den **forebyggende** aktiviteten. Som «NOU 2012: 4 Trygg hjemme» viser, er det flere risikogrupper som er overrepresentert i dødsstatistikken. Det blir flere eldre som bor lengre hjemme. I tillegg blir det flere med rus/psykiatriske lidelser som bor alene, og vi har flere innvandrergupper med mindre kjennskap til brannfarer i et nordisk og moderne samfunn.

Videre er det viktig for en 1. linjes beredskapsorganisasjon å ha nærhet til potensielle hendelser i det meste av landet og ha god kunnskap om det området en skal ha ansvar for. Det er derfor viktig å ha god lokal forankring.

Spørsmålet blir til slutt hvordan brann- og redningsvesenet både får bygd tilstrekkelig kompetanse til å håndtere sien oppgaver, samtidig som en får den lokale og regionale forankringen som er viktig for innbyggere, kommuner og næringsliv.

KS Bedrift anbefaler modell 1

Styret i KS Bedrift har gått inn for modell 1, altså et fremtidig brann- og redningsvesen inndelt etter fylkesgrensene med kommunalt eierskap. En legger vekt på at det er en samlet innstilling med representanter fra ulike miljøer, eksempelvis kommune, brann- og redningsselskaper og fra fagforeningene som går inn for denne modellen. KS Bedrift har merket seg at modellen ikke legger opp til sentralisering av mannskaper, brannstasjoner og at dagens økonomiske rammer beholdes.

Styret i KS Bedrift er av den oppfatning at det i særskilt krevende deler av landet kan være behov for en annen inndeling enn å følge fylkesgrensen. Finnmark og Nordland er eksempler på dette pga. lange avstander.

Det er viktig for KS Bedrift å understreke at hensikten med modell 1 er å bidra til høyere kompetanse og en styrket tjeneste over hele landet. I medlemsmassen til KS Bedrift er det mange eksempler på at opprettelse av større enheter har bidratt til å forbedre utstyr og kompetanse i hele ansvarsområdet til brann- og redningstjenesten. Det må være et viktig mål også med modell 1.

Et viktig moment er at arbeidsgruppen anbefaler å opprettholde utrykningstidene. Dette fordrer desentraliserte deltidsstyrker og utstyr over hele landet. Deltidsstyrkene er også viktig for å inneha lokal kunnskap, noe som bl.a. har vist seg viktig i flere hendelser i vinter.

Når KS Bedrift går inn for modell 1 er det fordi en mener at denne modellen vil bidra til å utnytte det beste fra et desentralisert brannvesen med det beste fra et større brannvesen. Et større brannvesen kan bidra med kompetansebygging, bedre forebyggende tjenester og utvikle bedre lederkompetanse. I tillegg vil et større brannvesen være mer robust ved større hendelser. Et mindre brannvesen er gjerne god på lokale forhold og vil være nær der hendelsene skjer.

Prosess

KS Bedrift ser at det vil være krevende prosesser for å få til en så vidt omfattende endring av brann- og redningsvesenet. Å begynne med et pilotfylke kan således være en god måte å starte prosessen på. Men det er også viktig at regjering og Storting sammen med KS og KS Bedrift finner frem til gode incentiver som kan «smøre» prosessene.

Andre samfunnsendringer

Brann- og redningsvesenet har mange steder utviklet seg sterkt de siste årene og er en svært sentral aktør i en rekke oppdrag. Vi ser også oftere og oftere at de er de første som møter på et hendelsessted. Det er derfor viktig når en vurderer brann- og redningstjenesten, at den sees i sammenheng med endringer som skjer innen politi og helse. Samlokalisering av alarmsentraler og mer sammenfallende distriktsgrenser er viktig her.

KS Bedrift er også av den oppfatning at Sivilforsvarets rolle fremover må sees i lys av utviklingen i brann- og redningstjenesten. Allerede i dag har mange brann- og redningsvesen en organisasjon som kunne tatt over flere funksjoner hos Sivilforsvaret. Vi viser her også til tidligere høringsuttale til «NOU 2013: 5 Når det virkelig gjelder ...» fra KS Bedrift, se vedlegg.

Organisering

I Brannstudien er ikke organisasjonsmodeller vurdert. KS Bedrift har god kompetanse og lang erfaring med ulike selskapsformer innen kommunal sektor. Vi mener at brann- og redningsselskapene antagelig vil være best tjent med IKS formen. Grunnen til dette er at denne selskapsformen har en egen lov (Lov om interkommunale selskaper - IKS loven) som på en god og tydelig måte regulerer interkommunale selskaper. Loven har et godt system for eierstyring og ansvarsforhold for eierkommunene. Kommunestyret gir myndighet til å utøve styringen til representantskapet, som er eierorganet. Eierorganet vil dermed ha de nødvendige fullmakter og rammebetingelser til å utøve eierskapet i tråd med det politiske flertallets ambisjoner.

Offentlig eide bedrifter vil ofte ha forvaltningsoppgaver, hvor de har fått delegert myndighet fra eierkommunene, fatter enkeltvedtak, utferdiger lokale forskrifter, gjør tilsyn mv. Dette vil ofte være lovpålagte oppgaver. Det reguleres bl.a. i delegeringsreglementet etter vanlig praksis. Også brann- og redningsvesenet får slik tildeling. KS Bedrift sitt inntrykk er at dette fungerer godt også for brann- og redningsvesenet organisert som IKS.

Det lokale elektrisitetstilsynet (DLE)

Som nevnt organiserer KS Bedrift både brann og redningstjeneste og energiselskaper. I organisasjonen er det således gode kunnskaper om forebyggende virksomhet i forhold til elektrisitet og bruken av elektriske apparater som utgjør en stor andel av brannårsakene.

I Brannstudien har en foreslått å samordne DLE og brannvesenet dersom modell 1 blir valgt.

Brann- og redningsvesenet og DLE har i dag et samarbeid når det gjelder forebyggende arbeid og i brannetterforskning. I slike samarbeid vil det alltid være rom for forbedringer. KS Bedrift vil imidlertid påpeke at DLE er en del av nettselskapene, og en utførende enhet på bakgrunn av årlig instruks fra DSB. DLE sine ansatte får en stor merverdi i kompetansebygging og vedlikehold av det elektriske nettet ved å være organisert som i dag. DLE har i tillegg en del andre oppgaver og kompetanse. Brannstudien har i liten grad belyst kompetansekrav og analysert den forebyggende innsats som i dag utføres av DLE. KS Bedrift mener derfor at det må gjennomføres en grundig studie av en eventuell videre samordning mellom DLE og brann- og redningsvesenet. Dette også for å ivareta regulators forskriftskrav for kontroll av elektriske anlegg. Det foreligger i dag ikke grunnlag for å trekke konklusjon om en videre samordning av DLE og brann- og redningsvesenet.

Utredninger

I brannstudien er det et eget kapittel om områder som bør utredes videre, kapittel 16. Her er bl.a. grensegangen mellom hva som skal være et statlig ansvar og et kommunalt ansvar tatt frem. KS Bedrift tror det er viktig at en har en gjennomgang av dette og støtter en slik gjennomgang.

Et annet tema som er tatt opp er inntektsbringende tjenester. Dette er også et område som gjerne kan sees nærmere på. I KS Bedrift har en medlemmer og mye kompetanse på offentlig støtte og konkurranselovgivning som kan bidra inn i et slikt arbeid.

Avsluttende bemerkninger

KS Bedrift ønsker å bidra til å utvikle samfunnssikkerheten og beredskapen i Norge som helhet. Lokal kunnskap, tilstedeværelse og kommunalt eierskap sikrer dette. Videre er det viktig at en tar tak i de utfordringene som brann- og redningstjenesten står overfor både innen beredskap og forebyggende virksomhet. KS Bedrift mener at modell 1 i hovedsak forener disse forholdene.

Hilsen

Bjørge Ravlo Rydsaa
Direktør

Kjell-Olav Gammelsæter
Fagleder for samfunnskontakt

Vedlegg:

Fremtidens brann- og redningsvesen, KS FOU, prosjektnummer 134009
Høringsuttale til «NOU 2013: 5 Når det virkelig gjelder ...»